

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[und]a est certissime necessitatis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De certissima necessitate. Fo. XIII

malo. Hec ille. Sed non sp est manifesta ista gra. Ps. Vestigia tua no cognoscent. Secūdu aduēt' dubius: cum. s. mutationes nouaz affectionū in nob cognoscimus z sentim': qz pētū ē veniale qd p' placuit/displacet. Aug. li. de pen. Vere penitere nō hoīs est: sed dei grē. sed tū dubie qā cum pnia sit amara: grā dei est dulcis. Sap. xij. Q' q' bon' z q' suauis est dñe spiritus tu' in nob. Iste itaqz aduent' dubi' est: qz partim nos' z partim ignotus. Et h' onū ex trib'. Primo ex accipier' inhabilitate q' cū multoz maloz sit sibi conscius: nō pōt accipere aliter spūm scēi nisi arguētem: s' sit dultis. vt por' etiā dulcis amarus videt' sebricitari. Joā. xvj. Cū venerit ille arguet mundū de pctō. Scdo p' grē nouitate. Unde cum iudei pmo acceperūt mānā inuitatū: dixerunt mādu. i. qd hoc est: vt h' Ezo. xvj. Tertio ppter effectiuaz q'litatem. qd vt meli' intelligat: oportz p similitudinē declarari. Verbi grā Sol em materialis cū radios suos in nube nō pūat: res in nube aq'ica colores opaco ge distimiles radijs suis: sicut apparet in iride: vtz viridē: glaucū: z rubeū. qz colorū varietas pncipalr ex nube pcedit. Spū ritualiter Sol i' q'ite de' nō cū pmos radios grē sue ex sui pntia in aiām mittit qz inuenit eā hūore vicioz z nube pctōz offuscata: ex vaporib' infectiois pcti obūbra: tā: tres colores in ea appēbūt. Nā p viridēdem colorē q' est pgregatiuus visus/itelligit cognitio sup'p'it'. Per glaucum/terroz cuius plerunqz signū ē z tremor de pctō Per rubeū pō verecundia: q' tria simul in

Tertius ē ad (vera pnia confuūit. uent' manifest'. Nā sicut fili' dei ad nos venies: se vtz cē messiā ostēdit signis mirabilib': vt testat' euāgelii' Mat. xj. Euntes renūciare Joāni q' audist' z vidistis: Eci videt': surdi audiūt zē. Sic etiā vt d' Berū. vult manifestare aduentū suum in mentē p signa p'p'ionabilia. Vide si vis in ser. dñice tertic aduent'. Hec de p'ima consideratione.

Secūda de secūda. Secūda est consideratio certissime necessitat'. Q'ib' em est gratia necessaria. Ro. ij. Q'is peccauerit et egent grā dei. Sicut em oīs creatura in

seipsa est defectibilis z indiget cōseruato re vt subsistat z p'magat in esse nature: sic oīs rōnalis creatura grā indiget vt sit i bono esse. ij. Loz. ij. Nō sum' sufficiens ali' qd cogitare a nob q' ex nobis. sed sufficitia nra ex deo est. Joan. xv. Sine me nihil potest' facere. Et Aug. li. de tri. Magna hoīs miseria sine illo ce sine q' nō pōt bene esse. Est aut' huiusmodi aduentus nobis necessarius maxime ad tria.

Primo ad expellēdā spūalis nequitie inhabitationem.

Secundo ad euadēdā iudicialis sententie confusionem.

Tertio ad euadēdā personalis conscientie conditionem

Primo igitur zē. Inhabit tar em diabolus in his in q' nō habitat deus. Apoc. xvij. Cecidit babilō z facta est habitatio demonioz. Nō pōt aut' diabolus expelli a cordi hoīs nisi ventat de' q' miser q' diabolus expellere negligūt maxime in hoc sacro tpe dñici aduentus. Berū. in psona dñi. Quid cause q' inimico meo v'ozq' pot' vultis seruire q' m'ibiz Tales in quā miseri sunt. Tum ppter diuine bonitatis inuitosam expulsione. Tales em vt d' Guil. lugd. saluatozē aduentē q' manib' a se repellūt. m'z em fact' unt iter se z saluatozē. Ga. lit. Iniquitates v'ie diuiserunt inter vos z deū vestz. Cū ppter diabolice p'ar' pnciosaz subiectio nem: qz sunt serui diaboli. Jo. vij. Qui facit pctm seruus ē pcti. glo. i. diaboli. Tuz ppter v'eture solēnitaz dānosam abustionē Tales em q' nolūt ppare corda ad suscipiendū dñm spūalr m'is abutunt' festiuitate dñice natiuitaz: quā si digne celebrare voluerim': oportz ipm dñm spūaliter nasci i' cordib' nostris. Nec em q' nobis pdesset ch'z nati' fuisse p nobis nisi nasceret in nobis. vt sic possunt' dicere Joā. j. Verbu' caro factū est z h'itauit in nob.

Secundo est necessarius

iste aduent' ad euadēdā iudicialis sententie confusionē. Hier. xvij. Dñe oēs q' te derelinquunt z fundent. Q'ntam tristitie causam habent tales q' deū derelinquunt: deū non q'unt. Exemplū. Si sint duo in

¶ Bermo de aduētū dñi in mētē

carcere q̄ vnus sperat corp̄ se liberari
dñi cum dñs carcerē venerit. reliqu^o po cre
dat q̄ ad mortē cōdemnabit. ⁊ dicat vtrūq̄
q̄: **¶** Vnus dñs carcerē veniet. sic vñ causaz
habet gaudiū: sic alter doloꝝ ⁊ desolatōis
In vitalpa dicit abbas Amōn cuidā fra
tri interrogāti sermōne. Glade ⁊ fac tale
coꝛitatio nē tuā: q̄lem habet isti q̄ sunt in
carcere. Isti em̄ interro gāt hoies: vbi est
Iudex: ⁊ qñ veniet: ⁊ in expectatiōe penaz
suaz ploꝛant. Sic facere debet p̄dōꝛes cū
aduētū dñi audiunt.

¶ Tertio necessariū est no

bis h̄mōi aduēt^o dñi in mētē p̄ gratiaz
p̄pter manutendā p̄sonalē p̄sistētiē ⁊ ad
tione. Est em̄ diuina p̄ritia nobis necessa
ria Ad cōsistētiā naturalē existētiē. Ad
cōsistētiā spūālis grē. Ad p̄sistētiā eter
nalis glie. **¶** Pro cur^o ampliori declaratiōe
Notandū q̄ a doctoꝛibz triplex solet disti
tūi grā. vīz Grātia p̄tētiua. Cōcomita
tia p̄ueniēs. P̄s. Discōdia et̄ p̄ueniēs me.
¶ Hec aut̄ gratia p̄ueniēs tripliciter dici p̄t
¶ Prima est grā graty data / generalē di
cta: vt donū creatiōis: gubernatiōis: ⁊ cō
seruatiōis: ⁊ naturales inclinatioes ad
p̄tū act^o: q̄ qñq̄ dicunt p̄tētes natura
les ⁊ h̄mōi. Bern. Hūana natura sic con
dita est vt necessariō habeat p̄seruatiōem
quē habuit cōditōis: eo q̄ fm̄ Aug. Sic
esse oīq̄ nō str̄ ē ex nihilo: ita ad nihilū tē
deret: nisi de^o gratia sua ⁊ manu regūis
p̄seruaret. Hec ḡ grā necessaria est ad con
sistētiā naturalē existētiē.

¶ Secūda est grā graty data spūāliter dicta
que supra facultatē nature ⁊ supra meritū
p̄sone hōi cōcedit: q̄ vn^o hōi alteri coopaf:
nec tñ p̄ q̄ iustificat: disponit tñ ad grā
gratū faciēte: vt donū linguaz: interpreta
tio sermonū ⁊c. De qb̄. j. Loꝝ. xi. Diu
siones grāz sint ⁊c. H̄mōi etiā est donū
dei gratū: tñ mouēs anīmū p̄tōis ad pe
nitētiā. Rich. li. iiii. de cōtēptiōe. Sci
mus q̄ nihil cordis intima purgat: mentē
mūditiā repat q̄ aie cōpūctio quā grā tri
buit. Hec ille. D̄ aut̄ ista grā graty data
p̄ueniēs ⁊ opans. Vñ d̄ magr̄ in. y. dist.
xxij. Volūtas hois grā p̄uenit atq̄ p̄pa
rat vt fiat bona. Aug^o. Grā est lumē anie

faciens hoiem p̄tēti suū agnoscere. Greg.
xvij. moral. c. xxvij. Lumē q̄ppe dei est grā
p̄ueniēs: que si in n̄o corde nequaq̄ gra
tuito cōfurgeret: p̄fecto silens n̄ra in p̄tō
rū suoꝝ tenebris obscura remaneret. **¶** Ido
dicat Job. xxxij. Inspiratio oipotētis dat
intelligētiā. Phil. ij. De^o ogat i nob velle.
¶ Tertia grā p̄ueniēs dici p̄t ipa grā nō
solū gratis data: sed etiā gratū faciēs: q̄
in q̄ntū causat p̄tōis: pura in q̄ntū est sana
respectu p̄tōis: pura in q̄ntū est sana
tua ⁊ viuificatiua anie ⁊ excitatiua volū
tatē in bonū respectu alioꝝ effectū q̄ sunt
bonum volitū efficaciter opari ⁊ in bono
p̄seuerare ⁊ ad glām p̄uenire. Grā aut̄ vi
uificat aīam p̄ hoc q̄ eam deo vn̄it: et p̄ ta
lem vn̄ione deiformē facit. j. Loꝝ. vj. Qui
adheret deo vn^o spūs est. Fit aut̄ illa vn̄io
p̄ amorem. Dion. Amō est virt^o vn̄itua
amantē cum amato. Cantic. Anima mea
liq̄facta est ⁊c. scz ad suscipiēdū formam
deificā. H̄mōi itaq̄ grā supradicta ē grā
tis data: ⁊ gratū faciēs: operans ⁊ p̄ueni
ens. Grāz inq̄ data ⁊ gratū faciēs. quia
sicut d̄ Alex. Grātia est forma a t̄ra gra
tis data gratū faciēs habentē: ⁊ op^o eius
d̄ reddens gratū. Dicit etiā opans: q̄
ipsa sola est anie viuificatiua reddēs eam
deo gratū. Vñ fm̄ magr̄. y. Bona volū
tas cōcomitat grām: nō grā volūtatē. Et
Aug. ad Romificiū. Non grāz dei aliqd̄
meriti p̄cedit humani: sed ipa meret̄ auge
ri: vt aucta mereat ⁊ pfici: volūtatē conco
mitante nō ducente: p̄dissequā non p̄uia.
Hec Aug. ¶ Secūda est grā p̄comitās siue
coopans. q̄ ipsa grā nobiscū: ⁊ nos cū ill
la coopamur. Greg. Nihil valet humana
industria sine adiuuāte grā. Et Aug^o. li.
retrac. Volūtas n̄ra nisi adiuuet̄ dei grā
pie recteq̄ viuere nō p̄t. De hac grā d̄
ap̄tus. j. Loꝝ. xv. Abūdan^o illis oībz la
borant: nō go: sed grā dei meū. Et Greg.
go. xvj. mora. Summa dei pietas p̄ agit
in nob sine nob vt subsequēte quoq̄ nōstro
libero arbitrio / bonū qd̄ iā appetim^o agat
nobiscū: qd̄ tamen per impensam grām in
extremo iudicio ita nob remūerat acsi so
lum a nobis p̄cessissz. Hec ille. Dicit etiā
h̄mōi grā subsequēns: q̄ vīz est ea subse
quens effect^o. s. opationis efficacis q̄ seq̄
tur ad viuificatiōē ⁊ sanatiōē anie ⁊ bo

De fructuosa humilitate Fo. XIII.

nam volitione. Aug. Volentē gratia puenit vt velit: volentem sublequit vt possit. Ideo petit ecclesia. Tūa nos dñe grā pueniat r lequaf. Pueniat bonū ppositū in spirando. et sublequat adiuuādo in opus bonū. Esa. lxxij. Oia opa nostra opat'es in nobis dñe. Phil. iij. Oia possum in eo qui me confortat.

Tertia est gratia pficiens siue consummans: que sic dicit inqntū facit pfeuerare in bona r pducit ad gliaz. Phil. j. Qui cepit in nob op' bo. pficiet. j. Pe. vlt. De omnis gratie qui vocauit nos in eternam gloriā suā ipse pficiet: cōfirmabit: solida bit q. Dicit etiā hmoi gratia subsequens inqntum est causa effectus posterioris et subsequēntis. Aug' lib. de natura e grā. Gratia puenit vt vocemur: subsequit vt glorificemur. De supradicta triplici gratia dicit aplus. j. Cor. xv. Gratia dei sum id quod sum. Hec est gratia pueniens. Et gratia eius in me vacua non fuit. Hec est gratia cōcomitās. Et gratia eius pficiens r consummans semper in me mansit. Hec de secunda consideratione proposita circa aduentum dñi in mentē.

Sequit de tertia

Tertia consideratio proposita circa aduentū dñi in mentē est consideratio fructuosissime vtilitatis. Quis em dubitet qfructuosum sit r honorabile habere deū in hospicio cordis. Et h' paterere potest discurrēdo septē modos quibus ania visitat a deo.

Primo em visitat de' vt

iudex incutiens timorē. Et hoc in peccatorū conuersione: quādo audit peccōr illud Esa. lxxij. Redite preuaricatores ad cor. Hec est gratia pueniens. Iste aduent' est amarus: vtilis tamen. Matth. xxj. Lū in trasset iesus hierosolymā: cōmōs est vnt' uersa ciuitas. Hoc signtur. ij. Re. xix. Ecce dñs transijt r sp's grandis r fortis r c. et Ezo. xl. Ut pbaret vos venit deus: r vt terror illius esset in vobis r c.

Secundo venit vt medi-

cus sanans languorem. r hoc in peccōr remissione. Eccl. xxxvij. Da locū medico r non discedat a te: quia opera eius sunt ne-

cessaria Esa. lxj. Dissit me vt mederer cōtritos corde. Et nota ordinez qm cōtritio facit sanationē. Tob. iij. Post lachrymationē r flētū exultationē infundis. Sic fecit magdalene Lu. viij. dicēs ei Remittūtur tibi peccata tua: vade in pace. De remissione aut peccōr adducant tres testes

Primus est fides vitaris. Ezech. xvij. Si auerterit se impi' ab impietate sua r c. dim iniquitat' eius nō recordabor.

Secundus est spes diuie pietatis. j. Jo an. iij. Si cor nostr' nō respēdit nos: fiduciam habem' ad deum r c. Et. ij. Cor. j. Gloria nostra hec est testimoniū cōscietie nostre. Bern. Quē pscia defendit inf acq' ysatores liber est. Gerūtāmē hic test' h' det fiducia: nō tñ certitudine. j. Cor. iij. Nihil mihi cōsp' sum: sed nō in hoc iustificatus sum. Et sequit. Qui aut me iudicat dñs est. q. d. forte aliqd habeo qd ignoro:

Tert' test' e amor ch' (sed de' sc' ritat': qñ. s. hō deuot' sequit' p' filii Pauli Phil. ij. Que qdē retro sunt obliuiscens: ad ea vō q' priora sūt exrēdes meipm: ad destitutū psequor: brauiū supne vocatōis. Lū em quis se totus offert in obsequiū ch'i gemens r supplicans vt deus cum eo faciat misericordīa: Ad hanc supplicatio nem pater misericordiaz mittit tertū testem. s. charitatem: in qua infundit spiritū cum sanctū. Rom. viij. Ipse spiritus test' moniū red dit spiritui nostro q' sumus filij dei. quia. j. Petri. iij. Charitas op'le multitudinem peccatorū. Primus test' cōscientiā alleuiat. Secundus serenat. Tertius assecurat. Desidera igitur medicum et clama cum hieremīa Hierem. xvij. Sa na me domine et sanabor: saluum me fac r saluus ero. Et sicut dicit Eccl. xxvij. Honora medicū ppter necessitatem.

Tertio visitat domn' vt

consolator in gerens leticie spiritualis dulcorem. Esaie. lxj. Ecce ego ipse consolabor vos. et Esaie. lxj. Spiritus domini misit me vt cōsolarer omnes languētes: vt poneret consolacionem lugentibus sion. Et Esa. lxvj. Quomō si cui mater blandiat: ita et ego consolabor vos: et in hierusalem consolabimini. Et. ij. Corinth. j. Pater misericordiarum et deus totius con-